DOI: 10.22559/folklor.355
folklor/edebiyat, cilt:24, sayı:96, 2018/4

Sömürgecilik Sonrası Londra'ya Göç: Zaide Smith *White Teeth* ve Hanif Kureishi *The Budha of Suberbia*

Migration to Postcolonial London: Zaide Smith *White Teeth* and Hanif Kureishi *The Budha of Suberbia*

Nazan Tutaş*

Öz

Edward Said'e göre 'sömürgecilik' bölgesel istila ve yerleşme anlamına gelmektedir (2003, s.8). Sömürgecilik Sonrası ise sömürgeciliğin tersi olarak anlatılabilir. Yani eski sömürgelerden gelenlerin bölgeyi istilası ve yerleşmesi denebilir. İkinci Dünya Savaşından sonra gerçekleşen göç hareketlerinde özellikle dikkat çeken İngiltere'ye yapılan göçlerdir. 1950 sonrası İngiliz romanı daha çok eski sömürgelerden göç eden yazarların romanlarının yaygın olduğu bir dönemdir. Özellikle önceki emperyal başkent Londra bu şekilde eski sömürge ülkelerden göç eden yazarlarla dolar. Bu yazarlar romanlarında İkinci Dünya Savaşı sonrası eski sömürge ülkelerinden İngiltere'ye göçen ailelerin İngiltere doğumlu çocuklarının yaşamış olduğu kimlik krizinin edebiyattaki yansımalarını anlatırlar. Bu çalışmanın amacı da Sömürgecilik sonrası Londra'ya göç eden yazarlardan ikisi, Jamaika kökenli Zaide Smith'in *White Teeth* ve Pakistan kökenli Hanif Kureishi'nin *The Budha of Suberbia* adlı romanlarında, göçmenlerin ve sonraki nesillerin yaşadıkları göç ve kültür sorunlarını nasıl yansıttıklarını göstermektir. Bu çalışmanın sonucuna göre, İngiltere'den başka bir yurt bilmeyen İngiltere doğumlu Kureishi ve Smith

*Prof. Dr., Ankara Üniversitesi, DTCF, İngiliz Dili ve Edebiyatı. Nazan.Tutas@ankara.edu.tr

gibi ikinci kuşak yazarlar, İngiliz kimliğine yeni tanımlar ve çok kültürlü İngiliz toplumuna yeni bakış açıları sunmuşlardır.
Anahtar sözcükler: *sömürgecilik, sömürgecilik sonrası, Londra, göç, kültür, Zaide Smith, Hanif Kureishi*

Abstract

According to Edward Said, 'colonialism' means regional invasion and settlement (2003, s.8). Post Colonialism can be described as the opposite of colonialism. That is, those who come from the old colonies may try to invade and settle the region. What attracted particular attention in the migration movements that took place after the Second World War is the immigration to England. The post-1950 British novel is a period in which the writers who migrated from old colonies are more prevalent. In particular, the former imperial capital, London, is filled with writers who emigrated from the former colonial countries. These authors describe in their novels the literary reflections of the identity crisis of British born children who immigrated to England from the former colonial countries after the Second World War. Therefore, the aim of this paper is to present how Zaide Smith of Jamaica and Hanif Kureishi of Pakistan, who immigrated to post-colonial London after the colonialism, in their novels *White Teeth* and *The Budha of Suberbia,* reflect migratory and cultural problems immigrants and later generations experienced. This study concludes that, as second generation authors, British-born Kureishi and Smith, who do not know a homeland other than England, have introduced new definitions to the British identity and new perspectives on the multicultural British society.
Keywords: *colonialism, post-colonialism, London, migration, culture, Zaide Smith, Hanif Kureishi*

Giriş

Edward Said'e göre 'sömürgecilik' bölgesel istila ve yerleşme demektir (2003, s. 8). Sömürgecilik Sonrası ise sömürgeciliğin tersi, yani eski sömürgelerden gelenlerin bölgeyi istilası ve yerleşmesi olarak anlaşılır. 16. yüzyılın başlarında coğrafi keşiflerle başlayan, uygarlaştırma misyonu ile yayılan ve güçlenen İngiliz sömürgeciliği 19. yüzyılda İngiliz İmparatorluğu'nun büyüyerek 1920'lerde en geniş haline ulaşmasıyla Birleşik Krallık, Asya ve Afrika'da sömürge amaçlarından çok ticari ve stratejik nedenlerden dolayı dünyanın kara kitlesinin dörtte birinden fazlasını kontrol eder olmuştur.

19. yüzyılın sonlarında -Kanada, Avustralya, Yeni Zelanda ve Güney Afrika'da- daha büyük sömürge kolonileri özerk koloniler olmaya başlamış ve dış politika, savunma ve ticaret haricindeki tüm konularda bağımsızlıklarını kazanmaya başlamışlardır. Bu değişiklikleri yansıtmak üzere İmparatorluk adı Britanya Milletler Topluluğu olarak değiştirilmiş ve 1949'da İngiliz Milletler Topluluğu olarak bilinmeye başlanmıştır.

İngiliz Milletler Topluluğu (Commonwealth of Nations), geçmişte Britanya İmparatorluğu'nun parçası olan devletlerin oluşturduğu uluslararası bir koalisyondur.

Kelime kökeni olarak «Ortak çıkar, fayda» anlamına gelen commonwealth sözcüğü «bağımsız devlet» (genellikle cumhuriyet) anlamında kullanılır. Afrika, Asya ve Karayipler'deki çoğu Britanya kolonisi bağımsızlıklarını kazanmışlardır. Bazı koloniler Britanya Kraliçesi'ni devlet başkanı olarak tutarak Krallık Milletler Topluluğu'nu oluşturmuş diğer koloniler ise Kraliçe 2. Elizabeth'i İngiliz Milletler Topluluğu'nun Başkanı olarak kabul ederek cumhuriyet olmuşlardır. Günümüzde çoğu bağımsız olan bu ülkeler kendi rızalarıyla bu oluşumun bir parçası olarak kalmaya devam etmektedirler. Bu devletlerin bir kısmı geçmişte imparatorluğun parçası olmamakla beraber sonradan birliğe katılmışlardır. Zaman içerisinde bu topluluğu terk eden, topluluktan çıkarılan ve sonradan geri kabul edilen ülkeler olmuştur. Üye ülkelerin bir kısmı Birleşik Krallık hükümdarını sembolik olarak en üst düzey yöneticileri olarak tanırlar. Birbirlerinden farklı yönetim biçimleriyle (meşrutiyet, demokrasi, diktatörlük vs.) yönetilebilirler.

İkinci Dünya Savaşı sonrası sömürgeciliğin sona ermesi ile bağımsızlıklarını kazanan eski İngiliz sömürgelerinden insanların İngiltere'ye göç etmeleri sömürgecilik sonrası dönemde İngiltere'de kültürel değişimlere neden olmuş, İngiltere değişimin ve yeni kimliklerin merkezi haline gelmiştir.

Eski Britanya İmparatorluğu'nun başkenti Londra "emperyal güç" demekti ve koloniler için emparyel merkez olarak görülürdü (Ball, 1996, s. 4). Ancak İngiltere yirminci yüzyılda bu görkemini giderek kaybedince, Londra önceki kolonilerden gelen göçmenlerin merkezi olmaya başladı.

Bu olayın başlangıç noktası 22 Haziran 1948'de Karayip'ler den Londra'nın Tilbury limanına yanaşan Windrush Kraliyet gemisinin İngiliz sömürgesi olan Batı Hint Adalarından eski adıyla 'köle' yeni adıyla 'göçmen işçi' getirmesi olmuştur. Bu şekilde, kraliyetin emrine yol, kanal, temizlik, tünel ve diğer iş sektörlerinde az bir ücretle hizmet sağlanacaktı. Daha sonra 1950'lerde Commonwealth denilen İmparatorluk sömürgelerinden ve Pakistan'dan çok sayıda göçmen gelmeye başlamıştır.

"Sömürgecilik sonrası dönem, çok kültürlü ve çok dilli toplumlar yaratırken, tek amacı hayatta kalmak olan göçmenler derin kültürel çelişkiler ve çatışmalar içine sürüklemektedir" (Çelikel, 2011, s. 46)

Önceki emperyal başkent Londra bu şekilde eski sömürge ülkelerden göç eden yazarlarla dolar. 1950 sonrası İngiliz romanı daha çok eski sömürgelerden göç eden yazarların romanlarının yaygın olduğu bir dönemdir. Sömürgecilik sonrası Londra'ya göç eden yazarlar romanlarında "sömürgeci ile sömürge kültürünün karşılıklı olarak birbirini melezleştirmesiyle ortaya çıkan yeni (melez) kültürleri" yansıtmaya başlarlar (Çelikel, 2011, s. 10).

Bu çalışmada bu melez kültürü yaşayan yazarlardan ikisi, Jamaika kökenli Zaide Smith'in *White Teeth* ve Pakistan kökenli Hanif Kureishi'nin *The Budha of Suberbia* adlı romanlarında göçmenlerin ve sonraki nesillerin yaşadıkları göç ve kültür sorunlarını nasıl yansıttıkları gösterilmeye çalışılacaktır. Her iki yazar da kendileri gibi, İkinci Dünya Savaşı sonrası eski sömürge ülkelerinden İngiltere'ye, Londra'nın kenar mahallelerine göçen ailelerin İngiltere doğumlu çocuklarının yaşamış olduğu kimlik krizinin edebiyattaki yansımalarını göstermektedir. Kureishi ve Smith'in bu iki romanı Londra'nın kenar semtlerinden birinde, farklı renklerin, farklı dinlerin ve farklı

kuşakların yaşadıkları kültür ve din karmaşasının yansıtılması, yok olmaya başlamış öz değerlerin ve bunları korumaya çalışırken verilen mücadelelerin ele alması bakımında seçilmiştir. Jones'lar, İkbal'ler ve Chalfen'ler gibi üç farklı göçmen ailenin çocuklarının etrafında geçen *White Teeth* ile yine birinci kuşak göçmenlerin ırkçılık engelinden dolayı yaşadığı hayal kırıklıkları ve ikinci kuşak göçmenlerin ırkçı İngiliz toplumunda hayatta kalma çabalarını ırksal ve kültürel olarak melez olan başkarakter Karim yoluyla anlatan *The Buddha of Suburbia,* birçok eleştirmen tarafından melezliği ve göçmenlerin kimlik ve kültürel anlamda yaşadıklarını gösteren en etkili eserler olarak görülmüştür (Özsaraç, 2014 s. 9). Bu nedenle 1990'lardan sonra yazmaya başlayan bu iki yazarın ortak yönü, aileleri sömürgecilik geçmişine sahip ülkelerden İngiltere'ye göç etmiş, İngiltere'de doğmuş melez (Jameikalı anne-İngiliz baba ve Pakistanlı baba-İngiliz anne) iki İngiliz yazar olmaları ve çok kültürlü İngiltere'de yaşanan sorunları yansıtmalarıdır. Bu yazarlar, göçmen veya sömürgecilik sonrası yazar kimliğinden çok İngiliz kimliğine yakınlıkları üzerinde durup; aynı zamanda farklılıklarını ifade eden "siyahi"** kimliğini de kucaklayarak melez bir oluşum olan "siyahi İngiliz" kimliğinin doğmasına yol açmışlardır (Özsaraç, 2014, s. 3).

1. Zadie Smith "*White Teeth*"

Jamaika'lı bir annenin ve İngiliz bir babanın kızı olan Zadie Smith 1975'de Kuzeybatı Londra'da doğmuş ve halen romanlarının ilham kaynağı olan o bölgede yaşamaktadır. Cambridge Üniversitesi İngiliz Edebiyatı Bölümünden birincilikle mezun olmuştur.

2000 yılında basılan *White Teeth* postmodern çok etnikli bir dünyada ırkçılık, din, tarih, cinsellik ve kültür gibi kritik konuları ele almaktadır. 1974'lerde doğan üç çocuğun kuzey Londra'daki hayatlarıyla ilgili olan bu roman 1900'lerin başından 1992'ye kadar, Jamaika, Bangladeş, Bulgaristan ve Londra'da geçimektedir. Roman, modern Londra'ya göç ederek yerleşen üç aile etrafında geçer: İngiltere'de doğmuş Magid ve Millat adlı ikizleri olan Bangladeşli Iqbal ailesi; İngiliz bir baba ve Jamaikalı bir anne ve onların melez kızları Irie'den oluşan Jones ailesi; ve dört çocuklu İrlandalı Yahudi Chalfens ailesi. Romandaki karakterler iki grup insanı temsil eder: göçmen ve melez.

Kültürel anlamda melezlik "ne bir kültürün diğer bir kültür tarafından ele geçirilmesi ne de kültürel etkileşim anlamına gelmektedir. Bu kültürlerin, toplumların ve bireylerin etkileşimiyle ortaya çıkan üçüncü bir elementtir" (Moss 2003, s. 12). Göçmenlerin memleketleri olan ülkede kökleri vardır. Dış görünüşleri de kendi kültür ve gelenekleri ile şekillenmiştir. İngiltere'ye tutumları geçmişleriyle bağlantılıdır. McLeod'a (2007) göre "göçmenler geldikleri ülkeye ellerinde sadece bir bavulla gelirler: bu sadece fiziksel anlamda bir bavul değil aynı zamanda duygu ve kültür içeren bir bavuldur" (211). Bu da onların o ülkeye tam olarak entegrasyonuna engeldir. Romanda göçmen olarak nitelendirilen karakterler İngiltere dışında doğmuş ve göç etmeden önce İngiltere dışında evleri olanlardır. Melez olarak nitelendirilen karakterler ise Iqbal ve Jones ailelerinin çocukları gibi İngiltere'de doğmuş, büyümüş, beyaz olmayan ya da karışık anne babaya sahip çocuklardır. Samad Iqbal'in romanda dediği gibi göçmenler hep ülkelerine "geri dönmek isterler ama çoğunlukla dönemezler çünkü hiçbir yere ait hissetmezler kendilerini" (407). İkinci kuşak, göçmenlerin çocukları ise ailelerinden farklı olarak

İngiltere'de doğup büyüdükleri için kendilerini bir başka ülkeye ait hissedemezler. Bangladeşli Samad Iqbal'in İngiltere doğumlu ikiz çocukları Millat ve Magid, ırk olarak değil ama kültürel ve entelektüel anlamda melez olarak değerlendirilebilirler. Arkadaşları arasında ve okulda İngiliz kültürü içinde bir İngiliz gibi yaşamakta, ancak köklerinin etkilerini de yaşamlarında hissetmektedirler. 'Ev' dedikleri yer onlara göre İngiltere'dir ancak renkleri ve ırklarından dolayı o 'ev'de hiçbir zaman kabullenilmezler. Kimlik arayışlarında her iki kardeşin de seçtikleri yol bu ikilemi gösterir: Magid, Mark Smith olarak adlandırılmayı ve bilime inanmayı, giyim kuşam, davranış ve görünüş olarak tam bir İngiliz tarzı yaşam şeklini seçerken; Millat köktendincilik yoluyla köken kültürü ile bir bağ kurmayı seçer (ancak bu İslami terörizme kadar gider). Bir İngiliz kimliğini taklit etse de Magid yine de bir melezdir. Babası Samad'in dediği gibi "olmadığı biri olmak istemekte ancak kimliğini bulmak yerine yitirme riski taşımaktadır" (150). Benzer şekilde Jones ailesinin kızları Irie Jones da beyaz İngiliz bir baba ve siyah Jamaikalı bir anne ile hem ırk olarak hem de entellektüel olarak melezdir. Yahudi genç bir adam olan Joshua Chalfen, romanın ilerleyen sahnelerinde ailesiyle birlikte tanıtılır. İlk bakışta Joshua'nın ailesi, , profesyonel hayatı olan tipik beyaz, orta sınıf bir İngiliz ailesidir. Hatta Irie'ya göre 'Chalfen'ler İngilizden daha İngiliz"dir (328). Gerçekte ise Chalfen'ler Almanya ve Polonya'dan gelen üçüncü nesil Yahudi göçmenlerdir. Asıl isimleri Chalfenovsky'dir. Yahudi olması Joshua'yı arkadaşlarından ayırır. 'Ghetto-boy', 'Josh-with-the-Jewfro' gibi Yahudi olduğunu vurgulayan lakaplar takarlar. Ancak Joshua bir Chalfen olarak üstün olduklarına ve ırk olarak da üstün ırk olduklarına inanarak büyüdüğü için ailesinden ve ırkından dolayı gurur duyar. Her ne kadar İngilizlere ve İngiltere'ye uyum sağlama konusunda bir sıkıntı çekmese de yine de tıpkı İqbal'lerin ikizleri ve Irie Jones gibi bir melezdir. Görülmektedir ki melez kimlikli olmak sadece sömürgecilik sonrası göçmenlere has değil küresel bir durumdur. Romandaki ikinci kuşak göçmenlerin hiçbiri hiçbir zaman tam bir İngiliz olamayıp günümüz Londra'sında melez olarak kalacaklardır.

2. Hanif Kureishi "***The Buddha of Suburbia"***

Pakistanlı bir baba ve İngiliz bir annenin melez oğlu olan Hanif Kureishi, 1954 Güney Londra, Bromley doğumludur. İngiliz siyasi ve kültürel tarihinde son derece kritik yıllar olan 70'li yıllarda yetişmiş ve 80'li yıllarda yazmaya başlamıştır. Kureishi "en başından beri Pakistanlı tarafımı inkâr etmeye çalıştım. Utanıyordum. Üzerimde bir karabasan gibiydi ve bundan kurtulmaya çalışıyordum," (Kureishi, 2011, s. 4) sözleriyle göçmen kimliğinden bir kaçış yolu aradığını ifade etmektedir. Kureishi Pakistanlı kimliğinden çok İngiliz kimliğine yakın olan, İngiltere'de yaşamayı tercih eden ve İngiltere'yi yurt olarak gören bir yazardır. Bu nedenle etnik köküne geri dönmek yerine ikinci kuşak diaspora yazarı olarak İngiltere'yi "yurt yapma arzusuna" sahiptir (Özsaraç, 2014, s. 74). "Ben İngiltere ve özellikle Londra hakkında yazdım. Yazdığım her şey İngilizlik ile doludur zannediyorum" diyerek bunu vurgular (Kureishi, 2011, s. 3).

Kureishi'nin eserleri, özellikle *The Buddha of Suburbia* (1990), İngiltere'nin savaş sonrası sosyolojik, kültürel ve siyasi yapısını anlatan gerçek bir zamanda geçmekte ve özellikle "ırkçılık ve ırkçılığa karşı tepkiler" (Ranasinha, 2002, s.2) teması üzerine kuruludur. *Varoşların Buda'sı* olarak Türkçeye çevrilen *The Buddha of Suburbia* İngiliz

bir anneyle Hintli bir babanın oğlu olan ve aynı anda hem arkadaşı Charlie'ye hem de Eleanor isimli zengin bir kıza âşık olan Karim Amir'e odaklanır.

Roman şöyle başlar:

> "Adım Karim Amir ve doğma büyüme İngilizim, yani sayılırım. Çoğu zaman ilginç bir tür İngiliz, iki köklü tarihten meydana gelen yeni bir tür olarak görülürüm. Fakat hiç umurumda değil –Güney Londra'nın varoşlarında doğmuş ve bir yerlere doğru yol alan İngiliz'im ben (bundan gurur duymasam da). Belki de beni bu kadar huzursuz ve sıkılgan yapan kıtaların ve ırkların, orasıyla burasının, ait olmakla olamamanın tuhaf karışımıdır. Ya da buna neden olan varoşlarda yetiştirilmiş olmamdı" (3).

The Buddha of Suburbia, Yazarın etnik kimliğiyle özdeşleşen, Hintli bir baba (Haroon) ve İngiliz bir annenin (Margaret) 17 yaşındaki eşcinsel oğlu Karim Amir'in, 1970'lerin İngiltere'sinde ergenlikten yetişkinliğe geçiş dönemi ve bu süre içinde etnik, kültürel ve toplumsal cinsiyet kimliğini bulma sürecini anlatmaktadır (Özsaraç, 2014, s. 75). Roman ikinci kuşak göçmen olan Karim'in bakış açısıyla İngiltere'nin eski sömürgelerinden gelmiş olan göçmenler karşısında milli kimliğini yeniden tanımlama sürecini de anlatmaktadır. Karim roman boyunca kendisine kimliğinin bir yönünü dayatmaya çalışan ve melezliği "gerçekliğin zarar verici bir kaybı" (Moore-Gilbert, 2001, s. 196) olarak gören diğer karakterlerin arasında hem İngiliz kimliğini hem siyahi kimliğini kucaklamaya çalışmaktadır. Karim birçok eleştirmence "yeni bir tür İngiliz'in sembolü ve gittikçe çatlayan İngiliz kimliğinin içinde kolayca bağdaştırılabilecek melezliğin müjdecisi" (Nasta, 2002, s. 183) olarak görülmektedir.

Kureishi romanda mekân olarak İmparatorluğun başkenti, her bir bireyin kimliğinin aslında sömürgecilik tarihiyle birleşen iki farklı tarihten meydana geldiği Londra'yı seçmiştir. Hanif Kureishi'ye göre Londra sömürgecilik sonrası kimlik sorunu olan bireylerin şehridir. Bu bireyler için kimlik ve aidiyet arayışlarında kendilerini test etme mekânı gibidir. Kureshi romanlarında çok kültürlü Londra'nın bu özgürlüğü ve onun ikilemini nasıl gerçekleştirdiğini gösterir. Karim kimliğinin parçaları olan ortak bir Hindistan-İngiltere tarihi, bu iki tarihin ona sunduğu farklı kültürleri ve son olarak Londra'nın varoşlarında doğmuş olmanın getirdiği karışıklığı kendini "ilginç bir tür İngiliz" (3) ilan ederek çözüm yoluna gitmiştir. Karim'in "iki köklü tarihten meydana gelen" (3) kültürel kimliği, melez kimliği ve arada kalmışlığı sebebiyle, daha da sorunlu olacaktır.

Romanın ismi de, *The Buddha of Suburbia* (*Varoşların Budası*), Doğu ile Batı arasındaki etkileşimden doğan melez bir yapıyı temsil etmektedir (Özsaraç, 2014, s. 83). Roman "Varoşlar" ve "Londra" başlıklı iki bölümden oluşmaktadır. İngiltere'de doğan, İngiliz vatandaşı olan ve annesi İngiliz olan Karim, babasından farklı olarak İngiliz olduğunu iddia etse de romanın ikinci kısmında varoşlardan Londra'ya taşındığında babasınınkine benzer bir sürecin ve akıbetin onu beklediğini fark eder. Karim'in romanın en başında kültürel kimliği konusunda yaşadığı kriz, varoşlarda maruz kaldığı bir dizi ırkçılık olayı ile daha da vahim bir hal alır, çünkü Karim kimliği konusunda emin olmasa

da kendini İngiliz kimliğine daha yakın hissederken, etrafındakilerin onu bir siyahi ve yabancı olarak gördüğünü anlamaya başlar. Kureishi'nin Karim'in kimlik gelişimini anlattığı bu romanda birinci kuşak göçmenlerin eve/yurda geri dönme arzuları üzerinde yoğunlaşması Karim için "yurt" kavramının olmayışını ön plana çıkarmaktadır. Çünkü Karim'in aklında eve dönme arzusu değil İngiltere'yi "ev/yurt yapma arzusu" (177) vardır.

Karim varoşlarda sadece ten rengi ve Oryantalist söylemlerle ırkçı deneyimler yaşarken, Londra'da daha farklı bir türde ırkçılıkla karşı karşıya kalır. Londra'nın varoşlarında sözlü ya da fiili ırkçı tacizlere maruz kalan Karim Londra'daki yaşamı için son derece umutludur. Fakat Londra'da Karim'i siyahiliğini farklı boyutlarda ön plana çıkararak kültürel kimliğini sorunsallaştıracak daha entelektüel seviyede bir ırkçılık beklemektedir (Özsaraç, 2014, s. 92).

Karim roman boyunca kültürel ve ırksal melezliğinden dolayı İngiliz ve Hintli kimliklerini uzlaştırması gereken "arada" bir uzamda bulunmaktadır.

Diğer yandan baba Haroon zengin, soylu ve Müslüman bir aileden gelen fakat savaş sonrasında İngiltere'ye göç ettikten sonra Hindistan'a geri dönmeyen bir göçmendir. İngiltere'de yaşadığı süre içinde kendi vatanına, ailesine, geleneklerine ve diline uzak kalan Haroon, roman boyunca kendisine dayatılan birçok farklı kimlikle savaşmıştır. Kendisini "kahverengi-tenli İngiliz" (Moore-Gilbert, 2001, s. 132) olarak görürken İngiliz toplumu onu "yabancı bir davetsiz misafir" (Gilroy, 2006, s. 90) olarak görmektedir. Haroon gerçek kimliği yerine İngiltere'ye sunabileceği Oryantalist bir "Buda" kimliğine bürünerek "Varoşların Buda'sı" olmayı tercih eder. Fakat Haroon Müslüman bir Hintli olmasına rağmen İngiliz gibi olmaya çalışarak bir yere gelemeyince İngilizlere "pazarlayabileceği" (Ball, 1996, s. 20) Budist bir Hintliyi taklit ederek ırkçı İngiltere toplumunda ayakta kalmaya çalışmaktadır (Özsaraç, 2014, s. 87). Haroon romanın sonunda Hindistan'a geri dönmeyi düşünmese de Hindistanlı kimliğine daha çok sarılmış ve İngiliz kimliğinden uzaklaşmıştır: Haroon "Hayatımın çoğunu Batı da geçirdim ve burada öleceğim, fakat nereden bakılırsa bakılsın bir Hintli olarak kalacağım. Bir Hintliden başka bir şey olmayacağım." (263) sözleriyle kendisi gibi göçmenlerin kaçınılmaz sonunu ifade etmektedir (Özsaraç, 2014, s. 87).

İngiltere'de ikinci sınıf yurttaş olmanın, gençlik sorunlarının, eşcinselliğin, aykırı yaşamların, liberallerin, İşçi Partisi'nin ve daha nicesinin etkisini Karim'in ince mizahlı dilinden aktarıldığı romanda Karim'in şaşırtıcı hikâyesi ile Kureishi sömürgecilik sonrası İngiltere›nin toplumsal yapısı ve değerleri hakkında düşündürücü tespitlerde bulunmaktadır.

Sonuç

Bu çalışmada sömürge kökenli yazarlardan sadece ikisi olan Zaide Smith ve Hanif Kureishi'nin seçilen iki romanında romanında, sömürgecilik sonrası göçmenlerin Londra'da yaşadığı kültür ve kimlik sorunlarının nasıl yansıttıkları gösterilmiştir.

Farklı geçmişlerden, kültürlerden ve etnik kökenlerden gelen Kureishi ve Smith ırkçılığı, göç kültürünü ve melezliği farklı şekillerde tecrübe etmiş yazarlar olarak İngiliz ırkçılığına maruz kalan azınlık halkı temsil eden "siyahi" kavramını romanlarında

sorgulamış ve İngiliz toplumundaki çeşitliliği ve sömürgecilik geçmişinden dolayı çok kültürlü ve çok ırklı ortamı melez karakterleri yoluyla, mekân olarak İmparatorluğun başkenti, sömürgecilik sonrası kimlik sorunu olan bireylerin şehri olan Londra'yı seçerek yansıtmışlardır. Kureishi kendisini "ilginç bir tür İngiliz" olarak tanımlayan melez karakteri Karim yolu ile açık bir şekilde ırkçı söylemlere meydan okuyarak ve sömürgecilik sonrası İngiltere'nin toplumsal yapısı ve değerleri hakkında düşündürücü tespitlerde bulunmaktadır. Benzer şekilde Smith de kendisinin de Kureishi gibi melez kimlikli olmanın güçlüklerini karakterleri vasıtasıyla sergilemiştir. Her iki yazar da eserlerinde etnik, kültürel, milli ve toplumsal cinsiyet kimlikleri hakkında çeşitli sorular sorarak ve çözümler sunarak İngiliz edebiyatına ve katkıda bulunmuşlar ve İngiltere'nin kendini sorgulamasına, içinde barındırdığı farklı bakış açılarını dikkate almasına ortam sağlamışlardır.

Notlar

**1960'ların Amerika'sında "siyahi" kavramı Afrikalı halkı temsil etmek için kullanılmış ancak İngiltere'de İngiliz olmayan herkesi tanımlayacak şekilde kullanılmıtır (Özsaraç, 2014, s.3).

Kaynaklar

Ball, J. C. (1996). The semi-detached metropolis: Hanif Kureishi's London. *Ariel: A Review of International English Literature.* 27.4, 7-27.

Çelikel, M. (2011). *Sömürgecilik sonrası İngiliz romanında kültür ve kimlik*. İstanbul: Bilge Kültür Sanat.

Gilroy, P. (2006). *Postcolonial melancholia*, New York: Columbia University.

Kureishi, H. (1990). *The Buddha of Suburbia*. London: Faber and Faber.

Kureishi, H. (2011). "The Rainbow Sign" *collected essays*. London: Faber and Faber, 2011. 3-34.

Mcleod, J. (2007). *Beginning postcolonialism*. Manchester: Manchester University.

Moore-Gilbert, B. (2001). *Hanif Kureishi.* Manchester: Manchester University.

Moss, L. (2003). The politics of everyday hybridity: Zadie Smith's White Teeth. *Wasafiri*. 39, 11-17.

Nasta, S. (2002*). Home truths: Fictions of the south Asian diaspora in Britain*. Houndmills, Basingstoke, Hampshire: Palgrave.

Özsaraç, H. (2014). *Siyahi İngiliz bildungs roman: Hanif Kureishi'nin The Buddha of Suburbia, Andrea Levy'nin Fruit of the lemon ve Diran Adebayo'nun some kind of black romanlarında diaspora kimlikleri*. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.

Ranasinha, R. (2002). *Hanif Kureishi*. Tavistock: Northcote house in association with the British Council.

Said, E. W. (2003). *Orientalism*. London: Penguin.

Smith, Z. (2000). *White teeth*. London: Hamilton.